

РЕПУБЛИКА СРПСКА
ОПШТИНА НОВИ ГРАД
НАЧЕЛНИК
ОПШТИНСКА УПРАВА
ОДЈЕЉЕЊЕ ЗА ПРИВРЕДУ И ПОЉОПРИВРЕДУ

АНАЛИЗА ПРЕХРАМБЕНОГ СЕКТОРА У НОВОМ ГРАДУ

Нови Град, октобар 2018. година

Сектор прехранбене индустрије посједује велике потенцијале солидне људске и природне ресурсе и дугу традицију. Прехранбена индустрија на подручју Крајине се још осамдесетих и почетком деведесетих година прошлог вијека убрајала у развијене гране и као таква успијевала је да прати свјетске трендове. Овај сектор и даље има потенцијал за значајно повећање продаје, извоза и запослености.

Сектор прехранбене индустрије прилично добро послује иако је мањим дијелом оријентисан на извоз, а већим на домаће тржиште. Међутим, овдје је присутан један значајан проблем а који се огледа у томе да становништво Босне и Херцеговине има ниску куповну моћ што у великој мјери утиче на величину и карактеристике домаће потражње за свим врстама робе, па тако и за прехранбеним производима. Производи који се највише траже на овим просторима су у нижем сегменту, и што се тиче цијене и што се тиче квалитета. Због тога су могућности на домаћем и регионалном тржишту врло ограничене, а извозни потенцијал је доста различит за поједине врсте прехранбених производа. Код производа животињског поријекла могућности су врло ограничене, а највише се тичу млијека и млијечних производа, пилећег меса и производа од пилећег меса. Прерада свињског и говеђег меса има много слабости па се поставља питање да ли је треба уопште стимулисати?! Мљекарски и живинарски сектори су релативно добро развијени, а њихови проблеми произилазе из лошег законског и институционалног оквира који постоји у БиХ.

Због неиспуњавања захтјева Европске Уније од стране БиХ из области правне регулативе, уређења тржишта и државне подршке извоз одређених производа није могућ. Међутим, неки производи се веома успјешно и све више извозе на велика тржишта земаља Европске Уније, првенствено у Шведску, Њемачку, Белгију, Француску и Аустрију. Ради се наиме о бобичастом воћу (малине, купине), шумским плодовима, гљивама, сушеном воћу, зачинском и љековитом биљу, те појединим врстама поврћа, првенствено краставцима. Малине се искључиво гаје на малим пољопривредним газдинствима, али, осим што се гаје, боровнице, купине и друге врсте се у већој мјери убиру као дивљи плодови. Највећи дио ових производа се замрзава и у том облику извози у иностранство. Потенцијал за извоз ове врсте производа се види и у томе што бобичасто воће чини врло мали удио производње воћа у БиХ, а његов удио у цјелокупном извозу воћа износи скоро 40% са годишњом вриједности извоза од око 7 милиона ЕУР.

Предузећа из области прехранбене индустрије, осим чланства у привредој комори, ријетко су чланови неких других пословних удружења.

Неки од недостатака који оптерећују рад предузећа у односу на државну администрацију на свим нивоима су:

- ниска продуктивност и низак квалитет оутпута,
- низак ниво знања (непостојање адекватне савјетодавне службе, односно капацитета за трансфер технологија),
- застарјела механизација, итд.

Из области производње хране значајан је број институција које директно могу помоћи предузећима из области прехранбене индустрије. Поред Агенције за сигурност хране БиХ и Канцеларије за ветеринарство БиХ, као и надлежних ветеринарских служби у Републици Српској и Федерацији БиХ, постоје институције које имају значајне капацитете за подршку прехранбеној индустрији, али се ти капацитети засад недовољно користе. Гранска удружења при привредним коморама и удружења произвођача су важан инструмент у заступању интереса предузећа у односима са органима извршне власти.

Основне предности ове индустријске гране су:

- потенцијали за одличну сировинску базу јер добар дио територије покрива плодно пољопривредно земљиште, а у његовом развоју погодују и добри климатски услови и добри производни капацитети у прехранбеној индустрији;
- природни ресурси (структура земљишта, водотокови, климатски услови, биолошки диверзитет, итд);
- људски ресурси (запослени у примарној пољопривредној производњи, подршци производње, запослени у едукацији везаној за пољопривреду, као и стручњаци за трансфер знања и технологија);

Прехрамбена индустрија требала би да у циљу развоја иде и правцу:

- јачање њихове производне и економске ефикасности, као и измјена производне структуре у складу са домаћег и иностраног тржишта;
- примјена свјетских стандарда и технологија и производња висококвалитетних и конкурентних производа;
- производња здравствено сигурне хране и стварање брендова заснованих на традиционалној производњи и географском поријеклу производа;
- већа и оперативнија финансијска средства за новооснована предузећа за набавку и развој неопходне технологије за производњу и развој висококвалитетних и конкурентних производа.

ФИНАНСИЈСКИ ПОКАЗАТЕЉИ ПОСЛОВАЊА

Табела бр. 1: Финансијски показатељи пословања у области производње прехрамбених производа

Година	Број предузећа	Укупан приход	Број радника
2015	5	26.520.497,00	51
Учешће у прерађивачкој инд.	10,41%	58,67%	8,30%
Учешће у укупном пословању	3,33%	12,73%	3,22%
2016	5	21.592.176,00	55
Учешће у прерађивачкој инд.	10,20%	53,41%	9,70%
Учешће у укупном пословању	3,40%	11,21%	3,60%
2017	5	19.143.078,00	56
Учешће у прерађивачкој инд.	10%	47,20%	9,24%
Учешће у укупном пословању	3,31%	9,77%	3,36

Извор: АПИФ

Према подацима Агенције за посредничке, информатичке и финансијске послове (АПИФ) у 2017. години је било 5 привредних друштава са 56 радника и укупним приходом од 19.143.078,00 КМ. По броју запослених, учешће овог сектора у укупном броју запослених у привредним друштвима на подручју општине Нови Град износио је 3,36 %. По оствареном приходу, учешће овог сектора у укупном приходу привредних друштава у Новом Граду износило је 9,77 %.

Посматрајући по годинама, прехрамбени сектор у 2016. години биљежи пад прихода за 18,58% у односу на 2015. годину, али исто тако биљежи повећање броја радника за 7,84%. У 2017. години прехрамбени сектор биљежи пад прихода за 11,34% у односу на 2016. годину и раст броја радника за 1,81%.

Табела бр. 2.: Преглед оствареног прихода привредних друштава из области производње прехрамбених производа

Р. бр.	Назив привр. субјекта	Област дјелатности	Укупан приход 2015. г.	Укупан приход 2016. г.	Укупан приход 2017. г.
1.	ДОО „Dašić Produkt“	Производња прехрамбених производа	33.407,00	33.640,00	34.269,00
2.	„COMP-ASTOR“ Ракани д.о.о.	Производња прехрамбених производа	26.326.555,00	21.430.650,00	18.950.360,00

3.	„VINO PRODUKT“ д.о.о. Нови Град	Производња пића	153.568,00	120.494,00	154.469,00
4.	Општа земљорадничка задруга "PODGRMEC"	Производња прехранбених производа	6.195,00	7.392,00	3.980,00
5.	„CUGALJ-VOCE TRANZIT“ д.о.о. Нови Град	Производња прехранбених производа	772,00	0,00	0,00
УКУПНО ПРЕХРАМБЕНИ СЕКТОР			26.520.497,00	21.592.176,00	19.143.078,00
УКУПНО ПРЕРАЂИВАЧКА ИНДУСТРИЈА			45.199.083	40.423.163	40.549.531
УКУПНО ПРИВРЕДА			208.218.882	192.454.192	195.862.131

Извор: АПИФ

У дјелатности производње прехранбених производа најзначајнија привредна друштва су „COMP-ASTOR“ д.о.о., „VINO PRODUKT“ д.о.о. и ДОО „Dašić Produkt“. Ова привредна друштва са 19.139.098,00 КМ учествују са 99,97% у укупном приходу прехранбене индустрије.

Табела бр. 3. Преглед броја запослених привредних друштава из области производње прехранбених производа

Р. бр.	Назив привредног субјекта	Област дјелатности	Број запослених 2015. г.	Број запослених 2016. г.	Број запослених 2017. г.
1.	ДОО „Dašić Produkt“	Производња прехранбених производа	1	1	1
2.	„COMP-ASTOR“ Ракани д.о.о.	Производња прехранбених производа	46	50	51
3.	„VINO PRODUKT“ д.о.о. Нови Град	Производња пића	2	3	3
4.	Општа земљорадничка задруга "PODGRMEC"	Производња прехранбених производа	1	-	0
5.	„CUGALJ-VOCE TRANZIT“ д.о.о. Нови Град	Производња прехранбених производа	1	1	1
УКУПНО ПРЕХРАМБЕНИ СЕКТОР			51	55	56
УКУПНО ПРЕРАЂИВАЧКА ИНДУСТРИЈА			614	567	606
УКУПНО ПРИВРЕДА			1.579	1.526	1.663

Извор: АПИФ

ПОСЛОВАЊЕ ПРЕДУЗЕТНИКА ИЗ ОБЛАСТИ ПРЕХРАМБЕНЕ ИНДУСТРИЈЕ

Према подацима из Регистра предузетника Одјељења за привреду и пољопривреду Општинске управе општине Нови Град, на подручју општине Нови Град на дан 31.12.2017. године било је регистровано укупно 15 радњи које се баве производњом прехранбених производа.

Табела бр.4: Преглед броја самосталних предузетника по годинама

ПОДРУЧЈЕ ДЈЕЛАТНОСТИ	2015. г.	2016. г.	2017. г.
Предузетници - пекаре	15	14	11
Предузетници - производња производа од брашна	3	3	3
Предузетници - млин	1	1	1
Предузетници – производња сокова	1	1	0
ПРЕДУЗЕТНИЦИ- УКУПНО	20	19	15

Извор: Одјељење за привреду и пољопривреду

Табела бр. 5: Преглед самосталних предузетника из области производње прехранбених производа

Р.бр.	НАЗИВ ПРЕДУЗЕТНИКА	НАЗИВ ПРЕТЕЖНЕ ДЈЕЛАТНОСТИ
1.	“НИКА” Додиг (Перо) Александар с.п.	Производња хљеба, свјежих пецива и колача.
2.	Занатско-производна и трговинска радња "АЛЕКСАНДРИЈА" Александар Колунџија с.п. Нови Град	Производња хљеба, свјежих пецива и колача.
3.	“NOVLJANKA” Паралангај (Ферат) Рамадан с.п., издвојени пословни простор број 1	Производња хљеба, свјежих пецива и колача
4.	“SAVANELI” Савановић (Миле) Слободан с.п.	Производња хљеба, свјежих пецива и колача
5.	Пекара, "STELLA", Жарко Ерцег, с.п., Нови Град	Производња хљеба, свјежих пецива и колача
6.	“GOGO” Вранешевић (Радослав) Горан с.п.	Производња хљеба, свјежих пецива и колача
7.	"SAVANELI" Савановић (Миле) Слободан с.п. ИПП "SAVANELI - 3" Нови Град	Производња хљеба, свјежих пецива и колача
8.	Занатска радња "NOVI KLAS" Амил Ћорић с.п. Нови Град	Производња макарона, резанаца, кускуса и сличних производа од брашна
9.	“VECO” Ђурашиновић (Милош) Милан с.п.	Производња макарона, резанаца, кускуса и сличних производа од брашна
10.	“МАЈА” Радишић (Љубан) Јован с.п.	Производња хљеба, свјежих пецива и колача
11.	Занатско производна радња "HALILOVIĆ" Нијаз Халиловић с.п. Нови Град	Производња млинских производа (мљевање жита- производња брашна)
12.	НИКА Додиг (Перо) Александар с.п. Издвојени пословни простор број 1.	Трговина на мало хљебом, колачима, производима од брашна и производима од шећера у специјализованим
13.	“NOVLJANKA” Паралангај (Ферат) Рамадан с.п.	Трговина на мало хљебом, колачима, производима од брашна и производима од шећера у специјализованим продавницама
14.	“NOVLJANKA” Паралангај (Ферат) Рамадан с.п., издвојени пословни простор број 3	Трговина на мало хљебом, колачима, производима од брашна и производима од шећера у специјализованим продавницама
15.	“NOVLJANKA” Паралангај (Ферат) Рамадан с.п., издвојени пословни простор број 2	Трговина на мало хљебом, колачима, производима од брашна и производима од шећера у специјализованим продавницама

Извор: Одјељење за привреду и пољопривреду

СПОЉНОТРГОВИНСКА РАЗМЈЕНА

Према подацима Вањскотрговинске коморе БиХ, учешће укупног увоза прехранбених производа и пића у односу на укупан увоз општине у 2017. години износио је 19,80%. Учешће укупног извоза прехранбених производа и пића у односу на укупан остварени извоз у 2017. години износио је 0,40%.

Табела бр. 6: Преглед спољнотрговинске размјене прехранбених производа, пића, дувана и производи замјене дувана

СЕКТОРИ	Извоз	Извоз	Извоз	Увоз	Увоз	Увоз
	2015	2016	2017	2015	2016	2017
Живе животиње; производи животињског порјекла	3.433	-	-	268.968	221.972	138.437
Биљни производи	682.131	131.604	-	3.985.459	2.805.013	2.260.483
Масноће и уља животињског и биљн. порјекла и пр. њиховог разлагања; прерађене јестиве масноће; воскови живот. и биљног порјекла	-	-	-	2.300.695	2.892.690	3.227.505
Производи прехранбене индустрије; пића, алкохол и сирће; дуван и пр. замјене дувана	351.059	80.548	93.646	11.105.488	6.530.695	6.689.731
УКУПНО	1.036.623	212.152	93.646	17.660.610	12.450.370	12.316.156
УКУПНО ОСТВАРЕНА СПОЉНОТРГОВИНСКА РАЗМЈЕНА	18.628.783	17.345.427	23.390.269	75.762.136	58.418.160	62.178.877
Учешће %	5,56%	1,22%	0,40%	23,31%	21,31%	19,80%

Извор: Вањскотрговинска комора БиХ

Посматрајући по годинама, прехранбени сектор у 2016. години биљежи пад извоза за 79,54% у односу на 2015. годину као и пад увоза за 29,50%. У 2017. години прехранбени сектор опет биљежи пад извоза и то за 55,85% у односу на 2016. годину као и пад увоза за 1,07%.

Најзначајнији извозни производи у 2017. години су: остаци и отпаци прехранбене индустрије, припремљена храна за животиње. Партнер у извозу била је Република Србија (93.646,00 КМ).

Најзначајнији увозни производи у 2017. години били су: масноће и уља животињског или биљног поријекла и производи њиховог разлагања, прерађене јестиве масноће, воскови животињског и биљног поријекла (3.227.505,00 КМ), остаци и отпаци прехранбене индустрије, припремљена храна за животиње (2.929.908,00 КМ), прерађевине од меса, риба, љускара, мекушаца или осталих водених бескичмењака (2.673.844,00 КМ), житарице (1.532.421,00 КМ) и др. Најзначајније земље партнери у увозу су: Србија, Словенија и Хрватска.

ПОДАЦИ О НЕЗАПОСЛЕНОСТИ

Према подацима Пореске управе РС за 2017. годину, привредни субјекти (привредна друштва и предузетници) са подручја општине Нови Град из области прехранбеног сектора имају 56 запосленог радника, односно учествују са 3,36% у укупном броју запослених.

Посматрајући по годинама, прехранбени сектор у 2016. години биљежи раст броја запослених радника за 7,8% у односу на 2015. годину. У 2017. години, прехранбени сектор биљежи раст броја запослених радника за 1,8% у односу на 2016. годину.

Према подацима Завода за запошљавање Републике Српске од 31.12.2017. године, на евиденцији је било укупно 70 активно незапослених лица прехрамбено-пољопривредне струке. На евиденцији активно незапослених је 64 лица прехрамбено-пољопривредне струке са НСС, КВ и ССС и 6 лица са високом стручном спремом.

Током 2017. године, са евиденције ЗЗРС - Биро Нови Град брисано је 27 активно незапослених лица ове струке ради запослења.

Табела бр. 7: Преглед броја активно незапослених прехрамбене струке и укупно запослених у 2017. години

ЗАНИМАЊЕ	СТАЊЕ АКТИВНЕ ПОНУДЕ НА ДАН 31.12.2017. Г.	ЗАПОСЛЕНО У 2017. Г.
Прехрамбена, пољопривредна - НСС	1	1
Прехрамбена, пољопривредна - КВ	13	3
Прехрамбена, пољопривредна – ССС	50	15
Прехрамбена, пољопривредна – ВКВ	-	-
Прехрамбена, пољопривредна – ВШС	-	-
Прехрамбена, пољопривредна– ВСС	6	8
Прехрамбена, пољопривредна - УКУПНО	70	27
УКУПНО НЕЗАПОСЛЕНИХ	2.327	806

Извор: ЗЗРС

На основу претходно наведених података закључујемо да је понуда радне снага из области прехрамбено-пољопривредне струке на задовољавајућем нивоу. Међутим, да би наши произвођачи успјешно могли конкурисати на иностраном тржишту потребно је увести више праксе у редовно школовање јер радна снага која је обучена за рад доприноси већој продуктивности.

ПРОФИЛ ДОО „COMP-ASTOR“ НОВИ ГРАД

Привредно друштво ДОО „COMP-ASTOR“ Нови Град основано је 1996. године а бавило се продајом грађевинског материјала на велико и мало и то веома успјешно, али и трговином пољопривредним производима, претежно житарицама. Наредних година, ово привредно друштво покреће властиту производњу сточне хране у Раканима, гдје је и сједиште предузећа. Крмне смјесе одликује висок квалитет и конкурентне цијене. Повећање потражње за концентратима је условило и проширење привредног друштва, те се 2010. године отворила

фабрика за производњу сточне хране у Добрљину. Фабрика је модерно опремљена, капацитета око 10 000 т/год, а уведени су и HACCP и ISO9001:2008 стандарди.

Данас ово привредно друштво посједује две veleпродаје и девет малопродајних објеката на територији Републике Српске. Такође, имају властити возни парк који омогућава да на вријеме и у кратком року испоруче робу до свих партнера и малопродајама. Поред тога врше услужни превоз за трећа лица. Осим наведеног, предузеће има и властити тржни центар који се налази у непосредној близини жељезничке станице у Новом Граду.

Контакт: Ракани бб, 79 229 Нови Град

Телефони: 052-768-444; 065 514 562

Веб адреса: www.comp-astor.com

Е-mail адреса: info@comp-astor.com